

ELS NOMS DEL TERME DE MAÇANET DE CABRENYS, DE PERE ROURA I SABÀ

Ajuntament de Maçanet de Cabrenys, amb la col·laboració del Fons Educatiu de Maçanet i de Ramon Miquel Vilanova, 2023, 296 p.

ANTONI EGEA

L'elaboració de reculls onomàstics sobre poblacions de les comarques gironines ha estat fins fa poc una disciplina que havia despertat poc interès entre els nostres estudiosos. Darrerament aquest panorama ha millorat lleugerament, però la feina que resta per fer és ingent, encara hi ha comarques on no es comptabilitza cap recopilació d'aquestes característiques. En aquest aspecte anem molt més endarrerits respecte d'altres zones de Catalunya, en les quals tots o gairebé tots els municipis d'alguna comarca compten amb el seu corpus onomàstic publicat.

La recent publicació del llibre *Els noms del terme de Maçanet de Cabrenys* d'en Pere Roura i Sabà ve a enriquir considerablement el migrat nombre de treballs d'aquesta mena de la comarca de l'Alt Empordà, que fins ara només comptava amb tres monografies sobre el tema. L'autor (Maçanet de Cabrenys, 1954) des de fa molts anys s'ha anat dedicant a l'estudi de la història i la geografia física i humana del municipi. Fruit d'aquesta passió és la publicació de llibres i de nombrosos articles de tema maçanetenc, que són el resultat de l'estudi de documents, de recórrer intensament el territori i sobretot del tracte constant i continuat amb els vilatans.

El llibre aplega uns 1.300 noms del terme de Maçanet de Cabrenys ordenats alfabèticament, i de la majoria es dona la ubicació i les referències escrites per ordre d'antiguitat, es fa constar la procedència de les fonts d'informació, es recull quan s'escau les variacions que ha tingut cada denominació al llarg dels temps i sovint es faciliten dades complementàries sobre els indrets indexats i s'especifica el significat de moltes denominacions que són o han estat emprades només en l'àmbit local o en la rodalia més propera. La recopilació d'informació ha estat intensa, i l'autor ha consultat diversos arxius de Maçanet, Girona, Figueres i Perpinyà, ha utilitzat una

ELS NOMS DEL TERME DE MAÇANET DE CABRENYS

Pere Roura i Sabà

extensa bibliografia i ha comptat amb el testimoni oral de molts maçanetencs, que són esmentats en el llibre.

Maçanet de Cabrenys està situat en un lloc de confluència entre el català central i el septentrional, i a més a més ha estat fins fa relativament poc una població força aïllada per l'escassetat i deficiències de les vies de

comunicació. Tot plegat ha contribuït a fer que el parlar dels seus vilatans hagi tingut unes peculiaritats pròpies que darrerament tenen tendència a desaparèixer per l'efecte dels mitjans de comunicació i de l'ensenyament, que afavoreixen la implantació d'un català estandarditzat i que gran part del ric vocabulari local caigui en desús. En aquest sentit el llibre que avui ressenyem té un notable precedent del qual també és coautor en Pere Roura, juntament amb en Pep Vila: *Vocabulari maçanetenc* (Ajuntament de Maçanet de Cabrenys, 2022), on es recullen les paraules, expressions i frases fetes específiques de Maçanet de Cabrenys i/o del seu entorn geogràfic més immediat, i que constitueix, a més, una lectura auxiliar i un magnífic complement del llibre que ens ocupa.

Aquesta monografia està estructurada en diversos apartats. Els primers són de caràcter introductori, dedicats a la situació, la natura, la demografia i el poblament, la història i el patrimoni arquitectònic. En un segon bloc i entrant ja de ple en el tema de l'onomàstica hi ha els espais dedicats a la metodologia i recerca, la descripció de les fonts documentals, la bibliografia, els mapes, els plànols i la part més important de la monografia, que conté el llistat dels noms de lloc. Finalment hi ha un interessant i útil apèndix temàtic, una relació dels informadors orals i els agraïments.

El fet que Maçanet de Cabrenys ha estat un territori intensament poblat al llarg dels segles en tota la seva superfície (a més del nucli principal de la vila trobem els veïnats i vilars de Tapis, Fontfreda, Oliveda, els Vilars, Borderons, la Conjunta, el Grier, Vilardebelló, Let i Ser) fa que el nombre de noms de cases, masos i bordes indexats s'aproximi als tres-cents. En alguns casos la mateixa casa ha tingut diferents noms al llarg dels segles, sovint en funció del cognom o el sobrenom del propietari de torn. Alguns d'aquests edificis no han arribat a nosaltres i fins i tot n'hi ha alguns dels quals desconexem el paratge on estaven ubicats.

L'activitat humana al llarg del segles ha estat intensa i variada. Els maçanetencs han sabut aprofitar tots els recursos que donava el territori, un exemple és el treball de la terra en uns terrenys muntanyosos i escarpats, on sovint els conreus han estat arrabassats al bosc, a la malesa i el rocam i aquest fet ha repercutit en la toponímia local. Més enllà del sector primari el llibre enregistra el nom de nombrosos forns de calç, pous de neu, molins, fargues, martinets, centrals elèctriques, hostals, mines, carboneres, serradores, etc. Completen aquest exhaustiu recull les referències a arbres monumentals, camins, carreteres i ponts, elements hidrològics, nomenclatura urbana, edificis religiosos, fonts (més de 120), etc.

La riquesa i varietat de les diferents denominacions que s'apleguen en les tres-centes pàgines del llibre donen testimoni del que són i han estat Maçanet, els maçanetencs i el seu entorn quotidià. Alguns exemples de toponímia urbana i suburbana: *mas de l'Artiga, borda del Ballester, corral d'en Barretina, borda Llobera, cal Ridorter, can Terneta, can Xoixa...* Quant als orònims: *puig de l'Arca, mont Capell, collet de Carregadors, serrat del Dardell, puig Negre, Trencacolls...* Pel que fa als hidrònims: *font de l'Aranyó, còrrec de les Carboneres, ribera de Frausa, ribera del Sabarrès, font del Vilardell...* Són tan sols uns quants exemples de l'onomàstica local. Només ens resta felicitar l'autor per aquest excel·lent treball i esperar que ben aviat es publiquin més estudis d'aquesta mena que omplin el buit en matèria d'onomàstica que actualment existeix a les comarques gironines.